

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ
ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2023**

Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): Θρησκευτικά (510)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: 11/11/2023, 10:00 – 13:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 20 ΣΕΛΙΔΕΣ

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από είκοσι (20) ερωτήσεις.

Να απαντήσετε σε **όλες** τις ερωτήσεις.

Όλες οι απαντήσεις πρέπει να καταγραφούν στο Τετράδιο Απαντήσεων.

Σε κάθε απάντηση να αναγράψετε τον αριθμό της ερώτησης.

Οι μονάδες βαθμολόγησης αναγράφονται στο τέλος κάθε ερώτησης.

Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού ή ταινίας.

Οι απαντήσεις πρέπει να είναι γραμμένες με στυλό χρώματος μπλε.

Ερώτηση 1

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει την ενότητα της Α΄ Γυμνασίου «Οι προφητείες του Ησαΐα για τον Μεσσία και την εποχή του». Ζητάει από τους/τις μαθητές/μαθήτριες να επιλέξουν ποιες από τις πιο κάτω μεσσιανικές προφητείες που συνδέονται με γεγονότα της ζωής του Χριστού, ανήκουν στον προφήτη Ησαΐα:

- A) Ο Μεσσίας θα γεννηθεί στη Βηθλεέμ
- B) Ο Μεσσίας θα γεννηθεί από Παρθένο
- Γ) Ο Μεσσίας θα δεχθεί μαστιγώσεις, εξευτελισμό και θάνατο
- Δ) Ο Μεσσίας θα κάνει θριαμβευτική είσοδο στα Ιεροσόλυμα

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω προφητείες ανήκουν ή δεν ανήκουν στον Ησαΐα (π.χ. 1Α – Ανήκει/1Α – Δεν ανήκει).

Η απάντηση θεωρείται ορθή μόνο εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 2

Ένας/Μία θεολόγος διδάσκει στη Γ΄ Γυμνασίου την ενότητα «Η Εκκλησία της Κύπρου στα χρόνια της Ανεξαρτησίας» και επιδιώκει να επεξηγήσει τη συμβολή εκκλησιαστικών ηγετών στη διαμόρφωση του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου. Συμπεριλαμβάνει τα πιο κάτω ονόματα:

- A) Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο Β΄
- B) Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο Γ΄
- Γ) Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄
- Δ) Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Α΄

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω εκκλησιαστικές μορφές αποτελεί/ούν σωστή/ές ή λανθασμένη/ες επιλογή/ές. (π.χ. 2Α – Σωστή / 2Α – Λανθασμένη).

Η απάντηση θεωρείται ορθή μόνο εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 3

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στη Γ΄ Γυμνασίου την ενότητα «Εκκλησία της Κύπρου στα χρόνια της Τουρκοκρατίας» και επιδιώκει οι μαθητές/μαθήτριες να γνωρίσουν τους λινοβάμβακους. Αναφέρει τις πιο κάτω πληροφορίες:

- A) Οι λινοβάμβακοι ήταν επαγγελματική ομάδα που ασχολούνταν με τη γεωργία
- B) Οι λινοβάμβακοι ήταν χριστιανοί που εξισλαμίστηκαν για να εξασφαλίσουν την επαγγελματική τους επιβίωση
- Γ) Οι λινοβάμβακοι ήταν χριστιανοί που εξισλαμίστηκαν και για τους οποίους καταβλήθηκαν μεγάλες προσπάθειες για να επιστρέψουν στην Ορθοδοξία
- Δ) Η ονομασία «λινοβάμβακοι» συναντάται και στην Ελλάδα την αντίστοιχη περίοδο

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω πληροφορίες είναι σωστή/ές ή λανθασμένη/ες (π.χ. 3Α - Σωστή / 3Α - Λανθασμένη).

Η απάντηση θεωρείται ορθή μόνο εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 4

Ένας/Μία θεολόγος διδάσκει την ενότητα του Ινδουισμού και διαπιστώνει ότι οι μαθητές/μαθήτριες δυσκολεύονται να κατανοήσουν τις ιδέες για τη Σαμσάρα. Για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες, γράφει στον πίνακα τις πιο κάτω δηλώσεις:

- A) Τα έμβια όντα αφού διαλυθούν μπορούν να ξαναζήσουν
- B) Ολόκληρη η ύπαρξη μεταβαίνει σε άλλη μορφή ύπαρξης
- Γ) Ο άνθρωπος μετενσαρκώνεται κάθε φορά ανάλογα με την επιθυμία του Θεού
- Δ) Ο άνθρωπος μπορεί να πάρει μια θεϊκή μορφή σε κάποιο ουρανό

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποια/ποιες από τις παραπάνω δηλώσεις αντιστοιχούν σε σωστή/ές ή λανθασμένη/ες ιδέα/ες (π.χ. 4A – Σωστή / 4A – Λανθασμένη).

Η απάντηση θεωρείται ορθή μόνο εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 5

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στη Β΄ Λυκείου την ενότητα «Βασιλεία του Θεού: όραμα αλλιώτικης ζωής ή ουτοπία» και επιδιώκει οι μαθητές/μαθήτριες να μπορούν να εντοπίζουν τη στενή σχέση μεταξύ της Βασιλείας του Θεού και της Εκκλησίας. Για να αξιοποιήσει την προϋπάρχουσα γνώση των μαθητών/μαθητριών, συμπεριλαμβάνει τα πιο κάτω μέρη της Θείας Λειτουργίας από ενότητα της Α΄ Λυκείου:

A) Έναρξη της Θείας Λειτουργίας

B) Κυριακή Προσευχή

Γ) Χερουβικός Ύμνος

Δ) Μεγάλη Είσοδος

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων ποιο/ποια από τα παραπάνω μέρη της Θείας Λειτουργίας αποτελεί/ούν ορθή/ές ή λανθασμένη/ες επιλογή/ές (π.χ. 5A - Σωστή ή 5A - Λανθασμένη).

Η απάντηση θεωρείται ορθή μόνο εάν βρείτε τον συνδυασμό των ορθών επιλογών.

(Μονάδες 4)

Ερώτηση 6

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στην Α΄ Γυμνασίου την ενότητα «Η έξοδος των Ισραηλιτών από την Αίγυπτο και η πορεία τους στην έρημο» και αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο ο Θεός ανταποκρίθηκε στην πείνα, στη δίψα και στην αντιμετώπιση των εχθρών τους.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων πέντε (5) χαρακτηριστικά γνωρίσματα του χαρακτήρα και του ρόλου του Θεού, δηλωτικά του ονόματός Του, που να δικαιολογούν την ανταπόκρισή Του στις δυσκολίες των Ισραηλιτών.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 70 λέξεις

(Μονάδες 5)

Ερώτηση 7

Ένας/Μία θεολόγος διδάσκει στη Β΄ Γυμνασίου τις εισαγωγικές ενότητες στην Καινή Διαθήκη. Εστιάζει τόσο στην προφορική παράδοση για τον Χριστό, όσο και στις λιγότερο γνωστές γραπτές παραδόσεις για Αυτόν, πριν τη συγγραφή των βιβλίων της Καινής Διαθήκης. Σε άσκηση διαμορφωτικής αξιολόγησης ζητάει από τους/τις μαθητές/μαθήτριες να γράψουν:

A) Δύο (2) λόγους που οδήγησαν στην καταγραφή των προφορικών παραδόσεων για τον Χριστό.

B) Τρεις (3) γραπτές συλλογές για τις οποίες υπάρχουν ενδείξεις για την τότε ύπαρξη τους, κυρίως σε επιστολές του αποστόλου Παύλου και στα Ευαγγέλια.

Να καταγράψετε στο Τετράδιο των Απαντήσεων τις σωστές απαντήσεις των πιο πάνω ερωτήσεων.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις

(Μονάδες 5)

Ερώτηση 8

Κατά τη διδασκαλία της ενότητας «Εκκλησιαστική τέχνη στη Δύση» στη Γ΄ Γυμνασίου, ένας/μία θεολόγος επιδιώκει να καταστήσει τους/τις μαθητές/μαθήτριες ικανούς/ικανές να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Δυτικής ναοδομίας.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Τους τρεις (3) βασικούς ρυθμούς ναοδομίας και τις ιστορικές περιόδους εμφάνισής τους (αιώνες).

(Μονάδες 3)

B) Δύο (2) χαρακτηριστικά γνωρίσματα για δύο (2) από τους βασικούς ρυθμούς ναοδομίας.

(Μονάδες 2)

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 80 λέξεις

Ερώτηση 9

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στην Α΄ Λυκείου την ενότητα «Η θεολογία της Θείας Λειτουργίας» με μαθητές/μαθήτριες να αμφισβητούν την αναγκαιότητα του εκκλησιασμού.

Να καταγράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων πέντε (5) οφέλη της συμμετοχής των πιστών στη μυστηριακή και λατρευτική ζωή της Εκκλησίας, όπως αυτά αναπτύσσονται στη συγκεκριμένη ενότητα.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 100 λέξεις

(Μονάδες 5)

Ερώτηση 10

Ένας/Μία θεολόγος επιδιώκει να καταστήσει τους/τις μαθητές/μαθήτριες ικανούς/ικανές να επισημαίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της πραγματικής λατρείας. Χρησιμοποιεί το πιο κάτω πατερικό κείμενο:

«Ποιοι είναι λοιπόν οι αληθινοί προσκυνητές; Αυτοί που δεν περιορίζουν τη λατρεία σε τόπο και λατρεύουν το Θεό πνευματικά όπως λέει και ο Παύλος: «Ο Θεός που τον λατρεύω με το πνεύμα μου διαδίδοντας το ευαγγέλιο του Υιού του» (Ρωμ. 1,9) και πάλι, «Σας παρακαλώ να του προσφέρετε όλο τον εαυτό σας θυσία ζωντανή, άγια, ευπρόσδεκτη στον Θεό» (Ρωμ. 12, 1). Κι όταν πει «ο Θεός είναι Πνεύμα», τίποτε άλλο δε δηλώνει, παρά το ασώματο. Πρέπει λοιπόν και η λατρεία του ασώματου να 'ναι τέτοια και να προσφέρεται μ' εκείνο που είναι μέσα μας ασώματο, δηλαδή με την καθαρότητα της ψυχής και του νου. Γι' αυτό λέει: «Κι αυτοί που τον λατρεύουν πρέπει να τον λατρεύουν με τη δύναμη του πνεύματος, που φανερώνει την αλήθεια».

(Ιωάννου Χρυσοστόμου, Εις Ιωάν. ομιλ. 33, 2, ΕΠΕ 13, 286).

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Τρία (3) χαρακτηριστικά γνωρίσματα της πραγματικής λατρείας με βάση το πιο πάνω κείμενο.

(Μονάδες 3)

B) Την ερμηνεία δύο (2) από αυτών με βάση το κείμενο.

(Μονάδες 2)

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις

Ερώτηση 11

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει την ενότητα της Α΄ Λυκείου «Ετοιμασία για τη Θεία Κοινωνία» και επιδιώκει να συνδέσει την Κυριακή Προσευχή με τη Θεία Κοινωνία.

Να καταγράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τα στοιχεία που συνδέουν την Κυριακή Προσευχή με τη μετοχή στη Θεία Κοινωνία και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις

(Μονάδες 5)

Ερώτηση 12

Μία/Ένας θεολόγος παρουσιάζει στη Β' Λυκείου την ενότητα των Αφρικανικών θρησκευμάτων και επιδιώκει οι μαθητές/μαθήτριες να μπορούν να επισημαίνουν την επίδρασή τους στην κοινωνική ζωή των Αφρικανών.

Να καταγράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων δύο (2) παραδείγματα από την κοινωνική ζωή των Αφρικανών που να δείχνουν την επίδραση των Αφρικανικών θρησκευμάτων.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 70 λέξεις

(Μονάδες 5)

Ερώτηση 13

Ένας/Μία θεολόγος διδάσκει στη Β΄ Λυκείου την ενότητα για τη δημιουργία του ανθρώπου και επιδιώκει οι μαθητές/μαθήτριες να αναγνωρίζουν ότι η ενότητα και η ισότητα είναι φυσικό χαρακτηριστικό της σχέσης του ανθρώπου με τον συνάνθρωπό του.

Να συνδέσετε τις έννοιες της ενότητας και της ισότητας μεταξύ των ανθρώπων με δύο (2) θεολογικές θέσεις από την αντίστοιχη ενότητα της Α΄ Γυμνασίου και ακολούθως να αιτιολογήσετε τις συνδέσεις.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 50 λέξεις

(Μονάδες 5)

Ερώτηση 14

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στη Γ΄ Λυκείου την ενότητα «Το ανθρώπινο σώμα» και επιδιώκει να γνωρίσουν οι μαθητές/μαθήτριες την έννοια «σάρκα», ούτως ώστε να ευαισθητοποιηθούν για τις σύγχρονες μορφές ανθρώπινης εκμετάλλευσης.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Τις δύο (2) σημασίες της έννοιας «σάρκα» στην ορθόδοξη θεολογία.

(Μονάδες 3)

B) Τέσσερα (4) παραδείγματα εκμετάλλευσης του ανθρώπινου σώματος.

(Μονάδες 2)

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 80 λέξεις

Ερώτηση 15

Ένας/Μία θεολόγος διδάσκει στη Γ΄ Λυκείου την ενότητα «Εντολές και Δόγματα. Συνταγές σκλαβιάς ή δρόμοι ελευθερίας» και επιδιώκει να αναδείξει τη σημασία της τήρησης των εντολών του Θεού για την ελευθερία του ανθρώπου.

Να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Δύο (2) θεμελιώδη στοιχεία της σημασία αυτής.

(Μονάδες 3)

B) Μία (1) βασική διαφορά των εντολών του Θεού από τις ανθρώπινες εντολές αναφορικά με την ελευθερία του ανθρώπου.

(Μονάδες 2)

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 70 λέξεις

Ερώτηση 16

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στην Α΄ Γυμνασίου την ενότητα «Γνωριμία με την Αγία Γραφή» και επιδιώκει οι μαθητές/μαθήτριες να μπορούν να διακρίνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της έννοιας «Διαθήκη».

Να καταγράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Τρία (3) χαρακτηριστικά γνωρίσματα της έννοιας «Διαθήκη», όπως αυτά αποτυπώνονται στην Παλαιά Διαθήκη.

B) Τρία (3) χαρακτηριστικά γνωρίσματα της έννοιας «Διαθήκη», όπως αυτά αποτυπώνονται στην Καινή Διαθήκη.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 80 λέξεις

(Μονάδες 6)

Ερώτηση 17

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στη Γ΄ Γυμνασίου την ενότητα του εκχριστιανισμού των Σλαβικών λαών. Αξιοποιεί το ακόλουθο κείμενο:

«Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων και η δημιουργία του σλαβικού αλφαβήτου αποτελεί τη μεγάλη πνευματική προσφορά του ελληνικού πνεύματος και του Βυζαντίου προς τους Σλάβους. ... Με τη δημιουργία του σλαβικού αλφαβήτου η γλώσσα των Σλάβων εντάχθηκε μέσα στον κύκλο των γραφομένων ευρωπαϊκών γλωσσών και έγινε δεκτή ως γλώσσα εκκλησιαστική. Είναι η πρώτη φορά που εισάγεται στην Εκκλησία η χρήση εθνικής γλώσσας. Ως τότε στη λειτουργία και στην Εκκλησία χρησιμοποιούσαν αποκλειστικά μια από τις τρεις γλώσσες, που σύμφωνα με την ευαγγελική παράδοση θεωρούσαν ιερές: την ελληνική, τη λατινική και την εβραϊκή. Με τη χρήση της εθνικής γλώσσας τέθηκαν οι πρώτες βάσεις για τη μετέπειτα ανάπτυξη της εθνικής συνειδήσεως. Όπως επιγραμματικά παρατηρεί ο Διον. Ζακυθηνός «η βυζαντινή αυτοκρατορία, από παράδοση ανεκτική, θυσίασε τον οικουμενισμό της ελληνικής γλώσσας για να διατηρήσει την παγκοσμιότητα της παιδείας της» .

(Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμ. Η΄, σελ. 94).

Με βάση το πιο πάνω κείμενο, να γράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Τρία (3) στοιχεία που αναδεικνύουν τη σπουδαιότητα του εκχριστιανισμού των Σλάβων.

(Μονάδες 3)

B) Την αλλαγή που επήλθε στη λατρεία της Εκκλησίας με τον εκχριστιανισμό των Σλάβων.

(Μονάδες 2)

Γ) Τον τρόπο που εξασφάλισε η Βυζαντινή Αυτοκρατορία την παγκοσμιότητα της παιδείας της.

(Μονάδες 1)

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 100 λέξεις

Ερώτηση 18

Ένας/Μία θεολόγος διδάσκει στην Α΄ Λυκείου την ενότητα «Προσκυνοῦμέν σου τά Πάθη, Χριστέ...» και επιδιώκει να συνδέσει τη Μεγάλη Εβδομάδα (Μ. Δευτέρα – Μ. Σάββατο) με γεγονότα της Αγίας Γραφής ή/και με παραβολές του Χριστού.

Να καταγράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Ένα γεγονός ή μια παραβολή για κάθε μία ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδας.
(Μονάδες 3)

B) Το ερμηνευτικό νόημα του κάθε γεγονότος ή/και παραβολής.
(Μονάδες 3)

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 100 λέξεις

Ερώτηση 19

Μία/Ένας θεολόγος διδάσκει στη Β' Λυκείου την ενότητα «Η Ιαπωνική θρησκεία» και επιδιώκει οι μαθητές/μαθήτριες να μπορούν να επισημαίνουν τον σύνθετο χαρακτήρα της Ιαπωνικής θρησκείας.

Να καταγράψετε στο Τετράδιο Απαντήσεων:

A) Τις επιμέρους θρησκείες που συνδιαμορφώνουν την Ιαπωνική θρησκεία.

(Μονάδες 3)

B) Ένα τομέα της ιαπωνικής πίστης ή/και ζωής στον οποίο έχει επιδράσει η κάθε επιμέρους θρησκεία.

(Μονάδες 3)

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 100 λέξεις

Ερώτηση 20

Ένας/Μία θεολόγος διδάσκει στη Γ΄ Λυκείου την ενότητα «Ορθοδοξία και Τεχνολογία» και παρουσιάζει την πρόταση της Χριστιανικής Ηθικής προς τον σύγχρονο άνθρωπο για τις εφαρμογές της τεχνολογίας.

Να καταγράψετε και να αναπτύξετε στο Τετράδιο Απαντήσεων τα τρία (3) χαρακτηριστικά γνωρίσματα της χριστιανικής πρότασης για την τεχνολογία.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 150 λέξεις

(Μονάδες 6)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ